AVİM Yorum • No: 2025 / 47 • Mayıs 2025

BRICS DIŞİŞLERİ BAKANLARI RİO DE JANERİO TOPLANTISI

Seyda Nur OSMANLI

Misafir Araştırmacı

28-29 Nisan 2025 tarihlerinde Brezilyanın Rio de Janeiro kentinde BRICS Dışişleri Bakanları Toplantısı gerçekleşmiştir. Dışişleri Bakanları, 6-7 Temmuz tarihlerinde gerçekleşecek olan BRICS Liderler Zirvesi öncesinde zirve gündemini belirlemek için bir araya gelmiştir. Ocak 2025 tarihinde tam üye olduğu açıklanan Endonezya, ilk kez söz konusu toplantıya resmi üye statüsü ile katılmıştır. 2023 BRICS Zirvesinde tam üyeliğe davet edilen ancak BRICS tam üyeliğini henüz onaylamayan Suudi Arabistan ise toplantıya dışişleri bakan yardımcılığı düzeyinde katılım göstermeyi tercih etmiştir. Bu durum, Kazanda gerçekleşen Liderler Zirvesine de Dışişleri Bakanı düzeyinde katılan ve İkinci Trump Döneminde güçlü ilişkiler kuran Riyad yönetiminin BRICS üyeliğine ihtiyatlı yaklaştığını göstermektedir. Öte yandan İran Dışişleri Bakanı Araghchi ise, İran Cumhurbaşkanı Pezeşkiyan ile Bakü ziyaretinde olması nedeniyle toplantıya dışişleri bakan yardımcılığı düzeyinde katılmıştır.[1]

BRICS Dışişleri Bakanları Toplantısı, ABD Başkanı Trumpın korumacı ticaret politikalarını başlattığı, özellikle Çine karşı yüksek gümrük kısıtlamaları getirdiği ve Rusya-Ukrayna arasında arabuluculuk girişimlerine çabaladığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Bu nedenle, kendisini; çok taraflılık, küresel yönetişimin iyileştirilmesi ve Küresel Güneyde daha fazla iş birliği gibi amaçlarla tanımlayan BRICS ülkeleri tarafından engelsiz ve çok taraflı ticaret politikalarının önemi, dış ticaretteki tek taraflı önlemlerin reddedilmesi BRICS Dışişleri Bakanları Toplantısında sıklıkla ifade edilmiştir. Kasım ayında BM COP30 İklim Konferansına ev sahipliği yapacak olan ve iklim değişikliğinden en fazla etkilenen ülkelerden olan Brezilya, iklim değişikliği sorununu gündeme getirmiştir.

BRICSin alternatif finans araçları, doların hakimiyetine karşı ulusal para birimlerinin yaygınlaştırılması gibi hedefleri ve çeşitli kurumsal girişimleri bulunmakta ve son dönemdeki BRICS zirve gündemlerinin önemli bir bölümünü bu konular oluşturmaktadır. ABD Başkanı Trump, BRICS ülkelerinin doları devre dışı bırakacak olan ortak para birimi oluşturmasına karşı çıkmış ve oluşturulması halinde BRICS ülkelerine %100 ek gümrük tarifeleri uygulanacağını belirtmiştir. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov toplantıda, ortak para birimi için henüz erken olduğunu ancak ulusal para birimlerinin kullanımını arttırmayı hedeflediklerinden söz etmiştir.[2] Brezilyalı Büyükelçi Mauricio Lyrio, çok taraflı ticaret hakkında bir deklarasyon üzerinde çalışıldığını ifade etmiş olsa da, BRICS Dışişleri Bakanları Toplantısı, ortak bir deklarasyon yayınlanmadan sona ermiştir.[3]

Çinin, ABDnin yüksek gümrük vergileri ve anti damping uygulamaları ile karşı karşıya olduğu dönemde Çin Dışişleri Bakanı Wang toplantıda; sıklıkla çok taraflılık, şeffaf ve adil ticaret sistemi gibi çağrılarda bulunmuştur. Çin Dışişleri Bakanı Wang, BRICS toplantısında dört öneride bulunmuştur. Söz konusu öneriler; her türlü korumacılığa karşı çok taraflı ticaret kurallarının güvence altına alınması, Küresel Güneyin daha fazla temsil edilerek küresel finansal yönetişimi güçlendirilmesi, ortak ancak farklılaştırılmış sorumluluklar ve ilgili yetenekler ilkesi doğrultusunda Paris Anlaşmasının uygulanmasını desteklemek başta olmak üzere yeşil dönüşümün gerçekleştirilmesi, yapay zekanın küresel yönetimini iyileştirmek gibi dijital fırsatları paylaşmak olarak sıralanmıştır.[4] 30 Nisan 2025 tarihinde ise BRICS Ulusal Güvenlik Danışmanları ve Ulusal Güvenlik Yüksek Temsilcileri toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıya katılan Çin Dışişleri Bakanı Wang; terörizm, siberuzayda siyasallaşma, militarizasyona dikkat çekmiş ve güvenli ve kontrol edilebilir yapay zekanın geliştirilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.[5]

Sonuç olarak, ABDnin korumacı ticaret politikalarının pek çok ülkede endişe yarattığını, Çinin engelsiz ticaret, çok taraflılık söylemleri ile BRICS gibi oluşumlar sayesinde uluslararası platformlarda çok taraflılık, küresel yönetişim gibi söylemlerle çok taraflılığı öne çıkaran bir aktör olarak karşımıza çıktığını ileri sürmek mümkündür. Öte yandan BRICS ülkelerinin Rusyanın Ukrayna Savaşındaki tutumunu kınamaktan kaçındığı, Trumpın baskıcı politikalarını arttırma ihtimali bulunan ortak para birimi gibi konulara temkinli yaklaştığını ve artan üyeler ve toplantıda verilen mesajlarla çok taraflılık ve küresel yönetişimin iyileştirilmesi gibi ortak mesajlar verdiğini belirtmek mümkündür.

[1] Iran International English, *X,* https://x.com/IranIntl_En/status/1917248758263284110

[2] Calls for 'Diplomacy,' 'Cooperation' at BRICS Summit, *France24*, 28 Nisan 2025, https://www.france24.com/en/live-news/20250428-brics-ministers-meet-in-brazil-over-trump-trade-policies

[3] BRICS Toplantısında Gündem Trump: "Bakanlar Hazırlık Yapıyor", *NTV,* 28 Nisan 2025, https://www.ntv.com.tr/dunya/brics-toplantisinda-gundem-trump-bakanlar-hazirlik-yapiyor,QF1X7AiwfEmRaTwLHF-ZFg#

[4] Wang Yi: Uphold BRICS Unity and Cooperation, Reform and Improve Global Governance, *Ministry of Foreign Affairs The Peoples Republic of China,* 29 Nisan 2025, https://www.mfa.gov.cn/mfa_eng/wjbzhd/202504/t20250429_11609218.html

[5] Wang Yi on BRICS Cooperation on Counter-Terrorism and Cybersecurity, *Ministry of Foreign Affairs The Peoples Republic of China,* 1 Mayıs 2025, https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjbzhd/202505/t20250504_11615432.html

Yazar Hakkında :

Seyda Nur OSMANLI, 2015 yılında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2021 yılında, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında "Kuşak ve Yol Girişimi: Cibuti ve Pakistan Örnekleri" başlıklı teziyle Yüksek Lisans derecesini almıştır. Osmanlı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Doktora Adayıdır. Çin dış politikası, Çin-ABD ilişkileri, Türkiye-Çin ilişkileri hakkında çalışmalarını sürdürmektedir. Osmanlı, AVİM Uygulamalı Eğitim Programı Koordinatörüdür. Ayrıca, AVİM Günlük Bülteni'in Asya Pasifik bölümünü hazırlamaktadır. Ekim 2024'den bu yana AVİM'de Misafir Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Osmanlı, Mayıs 2026-Temmuz 2026 tarihleri arasında Erasmus+ Staj Bursu kazanarak, Bonn Üniversitesi bünyesindeki Center for Advanced Security, Strategic and Integration Studies (CASSIS) merkezinde Misafir Araştırmacı olarak staj ve araştırma faaliyeti yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: OSMANLI, Seyda Nur. 2026. "BRICS DIŞİŞLERİ BAKANLARI RİO DE JANEIRO TOPLANTISI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Yorum No 2025/147, Mayıs 22. Erişim Kasım 21, 2026. https://www.avimorg.tr/tr/Yorum/BRICS-DISISLERI-BAKANLARI-RIO-DE-JANEIRO-TOPLANTISI.

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır